

HET GOEDE LEVEN IN EEN VERANDERENDE WERELD

Een katholieke visie

Goirle, donderdag 17 juni 2021

EEN

Maart 2013 verkiezing paus Franciscus; nieuw elan binnen onze Kerk

Naam is een programma

Inzet voor kwetsbare mensen en Gods schepping

Laudato Si (2015) en Fratelli Tutti (2020) zijn de meest recente encyclieken over het katholiek sociaal denken.

Inzet voor een *cultuur van het leven en van dialoog* met meerdere dimensies:

Bescherming van het leven vanaf de conceptie tot de natuurlijke dood

Bescherming van het huwelijk in een tijd van relatiecrisis.

Globale sociale gerechtigheid

Duurzaamheid: de aarde als schepping Gods beschermen

Interreligieuze dialoog; zoeken van bondgenoten voor de grote uitdagingen

Afwijzing doodstraf

Vragen bij leer van de rechtvaardige oorlog

TWEE

bijbelse gegevens rond God, mens, gemeenschap

Genesis: de mens is geschapen als beeld van God

Mens is als beeld Gods= representant van God

hoge waardigheid

gebrokenheid in de goede schepping

vgl. Adam en Eva, Kain en Abel, ark van Noach, Torenbouw van Babel

Het scheppingsverhaal toont ons de diepgang van de zonde (Noordmans)

bijbels realisme (R. Niebuhr); gebrokenheid werkt door in sociaal leven

Exodus: uittocht en verbond

Profetische traditie: Amos/ Micha/Jesaja

Rechtvaardigheid binnen het verbondsvolk

Protest tegen boeren die akker bij akker trekken

Rijkdom als teken van zegen (vgl. aartsvaders)

Rijkdom als gevaar (vgl. profeten; rijke jongeling; boer die schuren bouwt)

God als steun voor wezen en weduwen/vreemdelingen

Jezus als Dienaar ten einde toe: zelfgevende, verzoenende liefde

Laatste oordeel: werken van barmhartigheid
(hongerigen, dorstigen, zieken, gevangenen, vreemdelingen, naakten kleden).

Naast apostelen ook diakenen (Handelingen van de Apostelen)
Groeit jonge Kerk mede door zorg voor kleinen en kwetsbaren

DRIE

Gegevens traditie

Middeleeuwen:

Kerk als cultuurdrager: materieel en immaterieel
kloosters
scholen, armenzorg, ziekenzorg

Moderne tijd/ overgang naar Industriële samenleving
1891 Leo XIII Rerum Novarum als eerste van een reeks sociale encyclieken

Kernbegrippen van het katholieke sociale denken:
Waardigheid van de mens als schepsel van God.
waardigheid heeft daarmee een transcendente fundering.

personalisme geen individualisme
mens als uniek persoon; komt tot ontplooiing in verbondenheid met anderen/de Ander
mens als relationeel wezen.
mens als moreel wezen: verantwoordelijkheid; kiezen tussen goed en kwaad

solidariteit

mens wordt zichzelf door anderen/ persoon in gemeenschap: gezin, club, bedrijf, kerk, staat
solidariteit met elkaar, heel bijzonder met de zwakken en kwetsbaren.

realiseren van **bonum commune**/ algemeen welzijn.
naasteliefde/rechtvaardigheid/rentmeesterschap
“Economy for the Common Good” (Christian Felber)

subsidiariteit

Binnen de samenleving moet de vrijheid en verantwoordelijkheid van de mens en zijn
gemeenschappen centraal staan;
wat door kleinere gemeenschappen gedaan kan worden; mag niet door hogere niveaus worden
overgenomen; decentraal denken

Actuele ontwikkelingen

Nieuwe aandacht voor de mensenrechten na 1945
Ontsporingen 20ste eeuw: fascisme, nationaal socialisme, communisme

Grote katalysator Vaticanum II: aggiornamento
De menselijke waardigheid/ mensenrechten transcendent/ in God verankeren
Wie het schepsel schendt; schendt de Schepper

Inzet voor een humane globalisering:

Millenniumdoelstellingen tot 2015: inzet van alle leden van de VN tegen armoede en uitsluiting wereldwijd.
Sustainable Development Goals, 2015-2030

vgl. paus Benedictus XVI: Caritas in Veritate (2009)
inzet voor een christelijk of integraal humanisme; humanisme vanuit God

VIER

Huidige Nederlandse samenleving: steenrijk en doodsbang

(1) van verzorgingsstaat/ waarborgstaat naar participatiestaat

Flexbanen; veel gedwongen zzp'ers

Groeiende materiële bestaansonzekerheid

(2) de gevolgen van de snelle globalisering

vgl. de discussie rond onze nationale identiteit

Het verweesde individu heeft behoefte aan veiligheid/sociale zekerheid/sociale cohesie

Ontevreden onderstroom is gevoelig voor populisme

(3) migratie

vraagstuk van de integratie nieuwe Nederlanders; onder druk door dreiging

geweld/terrorisme

botsing waarden normen dominante liberale seculiere cultuur en migranten (met name Islam)

verhouding man- vrouw; homoseksualiteit; vrijheid van meningsuiting; spot en zelfspot

4) vergrijzing en ontgroening

solidariteit jongeren en ouderen onder druk

(5) toekomst van de schepping

opwarming aarde; duurzaamheid (Laudato Si)

(6) immateriële bestaansonzekerheid

Snelle ontkerkelijking en ontkerstening; gebrek aan geestelijke wortels.

rol van de christelijke kerken vandaag

scheiding van kerk en staat/ontvlechting kerk en staat

echter: geen scheiding van geloof en politiek

plaats van de Kerk in de huidige samenleving: van centrum naar marge

Kerk in ballingschap

vgl. prof. Stefan Paas: Vreemdelingen en priesters

kerken als creatieve minderheid

Kerk is een van de vele spelers op de religieuze markt

Bescheidenheid/ nuchterheid én duidelijkheid

Kerk als bondgenoot

maar ook

luis in de pels:

ogen openen voor blinde vlekken.

Spanning tussen vragen stellen en antwoorden geven.

Onze samenleving is complex en Kerk heeft geen pasklare oplossingen.

Daarom eerder vragen stellen dan antwoorden geven:

Hoe beschermen wij in een tijd van wantrouwen en populisme onze pluriforme rechtsstaat?
(vrijheid van godsdienst; vrijheden van minderheden)

Wat betekent eerbied voor het leven? (abortus, euthanasie, voltooid leven)

Hoe kunnen wij meer wereldwijde rechtvaardigheid realiseren?

Hoe kunnen wij Moeder Aarde als Gods schepping beschermen?

VIJF

De spiritualiteit van de goede samenleving

Wat geeft ons bezieling om ons voor een goede samenleving in te zetten?

(1) je moet voor elkaar klaar staan; instaan voor elkaar; sociaal weefsel;
veelal gebaseerd op wederkerigheid: ik help opdat jij mij zult helpen
oud beginsel van do ut des: ik geef opdat mij gegeven wordt.

(2) christelijke dienstbaarheid gaat een stap verder
do quia mihi datum est: ik geef omdat aan mij gegeven is
alles is genade: leven/gezondheid/ verzoening
alles wat ik ben en heb is uiteindelijk ontvangen

Kijken met de ogen van Jezus Christus: parabel van de barmhartige Samaritaan

Als hij nood ziet; wordt hij tot in zijn binnenste geroerd; steeds meer een naaste worden.

Imitatio Christo (Thomas a Kempis)

Onze inspiratie voor het voetlicht brengen

Durven wij te vertellen dat wij met Zijn oren luisteren en met Zijn ogen kijken naar de nood van onze wereld?

Vgl. kardinaal Cardijn: zien, oordelen, handelen

Drie aspecten:

(1) **erbij blijven**: veel nood wordt verlicht door er bij te blijven; weer terug komen; verhaal opnieuw aanhoren

(2) **bij God brengen**: diaconie gaat niet zonder gebed; de nood van mensen bij God brengen

Door gebed ontvang je kracht en moed om te doen wat gedaan moet worden

Vgl. afbeelding van de zwerver in tabernakel/ Week voor de Diaconie.

nauwe relatie tussen Eucharistie en diaconie

(3) **handelen**

handen uit de mouwen/ open portemonnee

gift/ ondersteuning procedures/ invullen formulieren/ voedselbank/kledingbank/

microkredieten/ in de komende tijd ook heel bijzonder de WMO

kernpunten:

beheer van moeder aarde (Laudato Si)

armen in eigen land en de wereld

integratie migranten in ons land (Herbergzaam Nederland. 2015)

inzet voor de vrede in de wereld

Christus is in ons midden en wil door ons handelen zichtbaar worden.

Mgr. Dr. Gerard De Korte